

با روند مرمت اسناد قدیمی آشنا شوید

نمایشگاه کتاب فقط برای خرید کتاب نیست بلکه در این رویداد فرهنگی، مجموعه‌ای از اطلاعات و فعالیت‌های جنبی مربوط به کتاب که برای مردم هم جذاب است عرضه می‌شود. یکی از برنامه‌هایی که دراین حوزه انجام می‌شود، کارگاه‌های کوتاه‌مدت آشنایی با مراحل و روند مرمت اسناد است.

محمدهادی ناصری، مدیرکل حوزه ریاست، روابط‌عمومی و امور بین‌الملل سازمان اسناد و کتابخانه ملی با بیان این‌که امسال هم این

۱۰ دلیلی که نشان می‌دهد ایرانی‌ها اهل کتاب‌خواندن هستند

ما کتابخوان هستیم!

آذر مهajer

فرهنگ‌وشر

وام بگیریم از جناب لسان الغیب و عرض کنیم: «باز می‌گوییم و از گفته خود دلشادم» که ما ایرانی‌ها مردمانی کتابخوان هستیم! بله، درست خواندید و پیش از این نیز به چند حقیقت روشن اشاره کرده‌ایم که نشان می‌دهند ما آدم‌های کتابخوانی هستیم. این ادعا، مخالفانی دارد که شاید تعدادشان کم نباشد اما معمولاً این افراد سه دلیل مهم دارند؛ پایین‌بودن سرانه میزان مطالعه در کشور، پایین‌بودن تیراژ کتاب‌ها و دلیل سوم هم خالی‌بودن فضای جامعه از افراد در حال مطالعه. طبق آخرین آمارها که سال ۱۳۹۹ منتشر شده، سرانه مطالعه در ایران ۱۴ دقیقه است. شاید این میزان سرانه مطالعه در کشور خیلی چشمگیر نباشد اما به نظر نمی‌رسد در مقایسه با بسیاری از کشورهای دنیا، رقم خیلی وحشتناکی محسوب شود. درباره دو دلیل دیگر هم می‌توانید مراجعه کنید به توضیحات هادی خورشاهیان، نویسنده و شاعر که در همین صفحه منتشر شده اما پیش از آن بد نیست به این ۱۱ حقیقت درباره کتابخوان بودن ما ایرانی‌ها توجه کنید، شاید شما هم با ما موافق شدید.

نمایشگاه کتاب تهران، در سال‌های سخت جنگ تحمیلی متولد شد و با وجود همه مشکلات و محدودیت‌ها ۳۳ دوره ادامه پیدا کرده و همچنان مورد استقبال قرار می‌گیرد. این حقیقت مهم‌رامی‌توانید همین روزها در مصلاى تهران به چشم ببینید.

با افتخار باید گفت در پایتخت کشورمان و نیز در بسیاری از شهرهای کشور، راسته کتابفروشان مثل میدان انقلاب در تهران را داریم که باتوق علاقه‌مندان کتابخوانی است. آیا همین دلیل واضح و روشنی نیست که ما مردمانی کتابخوان هستیم؟

از نمایشگاه حضوری و مجازی کتاب که بگذریم، می‌رسیم به طرح‌های فصلی فروش کتاب که چند سالی است برگزار می‌شود و همیشه با استقبال مردم همراه شده، به طوری‌که طرح تابستانه کتاب ۱۴۰۰ رکورد فروش را شکست.

اگر کتاب مشتری نداشته باشد، چگونه ممکن است قاچاق شود؟ قاچاق کتاب اگرچه آفت صنعت نشر محسوب می‌شود اما دست‌کم این نوید را می‌دهد که مردم کتاب دوست دارند و اگر به قیمت مناسب در اختیارشان باشد، حتماً استقبال می‌کنند.

دسترسی به کتاب تقریباً به آسانی دسترسی به یک سوپرمارکت است. در شهرهای بزرگ، بساط کتابفروش‌ها همه‌جا پهن است؛ اگر اهل تهران و رفتن به کوه باشید حتماً بساط کتابفروش‌ها را در مسیر عبور کوهنوردان دیده‌اید.

کتابفروشی‌های زیادی به‌خصوص در دوره همه‌گیری ویروس کرونا تعطیل شدند اما به موازات آنها کتابفروشی‌های زیادی هم آغاز به کار کرده‌اند؛ از شهر کتاب‌ها و کتاب‌مال‌ها گرفته تا فروشگاه‌های تازه‌ناشران. کافه‌کتاب‌ها هم در این سال‌های اخیر حسایی رونق گرفته‌اند.

حتی اگر تصور کنیم به‌اشتراک‌گذاشتن تصاویری از کتاب‌خواندن در فضای مجازی، نوعی تبلیغات یا حتی ترفاخر است، باز هم نمی‌توان بلاگرهای کتاب، لایوهای اختصاصی درباره کتاب و کتابخوانی را نادیده گرفت. برخی از این صفحات هرکدام هزاران نفر دنبال‌کننده دارند.

حالا که نوبت به فضای مجازی رسیده بد نیست اشاره کنیم به تعداد قابل توجه فروشگاه آنلاین و صفحه مجازی برای فروش کتاب در کنار صفحات رسمی کتابفروشی‌ها و اضافه شدن بخش فروش کتاب به فروشگاه‌هایی مانند دیجی‌کالا که به‌طور متوسط در هر روز ۵۰۰ هزار جلد کتاب می‌فروشد.

چند سالی هست که نرم‌افزارهای کتابخوانی مثل طاقچه و فیدیبو، در دسترس علاقه‌مندان قرار دارد و میزان نصب هرکدام از آنها روی تلفن‌های همراه چند میلیون است. همچنین هر سال آمارهایی از این نرم‌افزارها منتشر می‌شود که حکایت از استقبال قابل توجه مردم به کتاب دارد.

کتابخوان بودن جامعه فقط به معنی مطالعه کتاب‌های رمان و داستان کاغذی نیست. هرآنچه به دانش و آگاهی افراد بینجامد، در فهرست مطالعه قرار می‌گیرد؛ حتی کتاب‌های درسی و دانشگاهی و کتاب‌های تخصصی، چه در قالب کتاب صوتی منتشر شده باشد، چه چاپ‌گست یا...

همه‌انان ویژه نمایشگاه بین‌المللی کتاب در گفت‌وگو با جام جم:

به ایجاد گفتمان فکر می‌کنیم

عبدالله بن محمد

از نمایشگاه کتاب عنوان می‌کند، مردم ایران به‌شدت فرهیخته و دوستدار علم و فرهنگ هستند و حضورشان در اولین روز نمایشگاه کتاب، نشان دهنده این است که دوست دارند اطلاعات فرهنگی‌شان را به روز کنند. من ملت ایران و فرهنگ‌شان را فرهنگی باشکوه می‌بینم و ارتباط‌گیری با مردم ایران را بسیار لذتبخش دیدم، چراکه فرهنگ ارتباط مردمش ناشی از تمدن و قدمت چندین ساله آنهاست.

اسماء الکواری، نویسنده و صاحب تنها نشر کتاب‌های کودک و نوجوان کشور قطر است. او می‌گوید، از سال ۲۰۱۳ مشغول نوشتن در این حوزه شده اما از سال ۲۰۲۰ نشر مخصوص به حوزه کودک و نوجوان را تأسیس کرده و حالا فقط ناشر کتاب‌های کودک و نوجوان قطری است. الکواری که از هنر اسلامی - ایرانی موجود در معماری صلی شگفت زده شده است، می‌گوید: این هنر را ابتدا هنر اسلامی می‌دانم در عین این‌که جانی که آن را المس کرده و به وجود آورده، هویتی ایرانی دارد. زمین و خاکی که این هنر در آن شکل گرفته، ایران است و ریشه‌های آن دین اسلام است. ترکیب این دو، خالق هنری خاص شده است. هرچند من بعضی اشتراکات را در سایر کشورهای اسلامی دیده‌ام اما خصوصیت هر یک متفاوت است، زیرا خالق هرکدام در زادبومی

متفاوت رشد کرده و همین خاص بودن، هنر ایرانی است.

این ناشر قطری درباره برنامه‌های انتشاراتش برای ارتباط‌گیری با ناشران ایرانی عنوان می‌کند: ما اکنون ارتباط‌گیری‌مان را با ناشران ایرانی آغاز کرده‌ایم. در درجه اول قصد داریم با تصویرگران ایرانی ارتباط بگیریم. هرچند من قطری‌ام اما عاشق هنر هنرمندان ایرانی هستم. همیشه معتقدم هنر ایرانی، ریشه‌دار و اصیل است و برای همین اولویت اول ما، ارتباط با تصویرگران و نقاشان ایرانی است و اولویت بعدی ما ارتباط با نویسندگان ایرانی است.

وی درباره محتوای ارائه شده در کتاب‌های این نشر افزود: کتاب‌های ما به فرهنگ عمومی و المان‌های بومی قطر می‌پردازد اما فرهنگ عمومی قطر، فرهنگ قابل انطباق بر سایر کشورهای اسلامی است و همین موضوع باعث ایجاد اشتراک و گفتمان میان دو کشور ایران و قطر است، چراکه به اعتقاد من فرهنگ‌های عمومی ما اجزای یک فرهنگ کلی و تمدن بزرگ به نام فرهنگ و تمدن اسلامی است.

غرفه کشور قطر در ابتدای بخش بین‌الملل و با المان‌های بومی مردم قطر تا پایان نمایشگاه بین‌المللی کتاب یعنی ۳۱ اردیبهشت، برپاست.

به گفته ناصری، از جمله این نشست‌ها می‌توان به نشست‌های مشترک با خانه کتاب و ادبیات ایران، درباره چگونگی دریافت فیبا، آشنایی مخاطبان به‌ویژه محققان، پژوهشگران و دانشجویان با منابع موجود و چگونگی عضویت در کتابخانه ملی ایران اشاره کرد. / اینپنا

عبدالله بن محمد

توقع بیجا ممنوع!

هادی خورشاهیان

شاعر و داستان‌نویس

آمار سرانه مطالعه در کشورهای مختلف با در نظر گرفتن سن و سال جامعه آماری و نیز براساس پوییش‌های میدانی حاصل می‌شود. نمی‌دانم در کشور ما آمارها چطور استخراج می‌شود اما مشاهدات من از خانواده‌ام، اطرافیان و حتی در مسافرت‌های شهری با مترو و تاکسی، حکایت از آن دارد که مردم ما به کتاب‌خواندن علاقه دارند.

از سوی دیگر، هر روز در بخش مجوز کتاب کودک و نوجوان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ کتاب کودک و نوجوان برای دریافت مجوز به دستان می‌رسد که دلیلی است بر علاقه مردم به کتاب.

تعداد کتابفروشی‌های ما هم قابل توجه است. شاید این اواخر برخی کتابفروشی‌ها تعطیل شده باشند اما در همین سال‌ها کتابفروشی‌هایی با مساحت چند برابری افتتاح شده، مثل شهر کتاب‌هایی که انتشارات چشمه، افق، قدیانی، نگاه، تالت و... افتتاح کرده‌اند.

این روزها که نمایشگاه کتاب تهران برپاست بیشتر از همیشه می‌بینم کتاب چقدر در کشور ما طرفدار دارد. ناشران، حضور پررنگی در نمایشگاه دارند، خواه از هر طیفی که باشند و با هر گونه کتابی که منتشر می‌کنند به حضور در نمایشگاه اصرار دارند.

سیل جمعیت در نمایشگاه دیدنی است و حتی غرفه‌های کودک و نوجوان نیز مراجعان زیادی دارد، هم والدین و هم از مدارس مختلف، دانش‌آموزان با اشتیاق به غرفه‌ها سر می‌زنند.

در کنار همه اینها معتقدم خواندن کتاب‌های دانشگاهی و درسی هم باید جزو سرانه مطالعه محسوب شود، همچنان که وقتی کسی قرآن، نهج البلاغه و صحیفه سجاده می‌خواند در واقع مطالعه کرده است. اگر هدف از کتاب خواندن، سرگرمی، لذت بردن و آموختن باشد، طبیعی است که خواندن کتاب‌های کمک‌درسی، آموزشی و کتاب‌های تخصصی هم کتابخوانی محسوب می‌شود. در نتیجه وقتی یک پزشک کتاب تخصصی می‌خواند، مطالعه کرده است، همان‌طور که وقتی ما یک مجموعه شعر یا کتاب داستان می‌خوانیم، مدعی هستیم که مطالعه کرده‌ایم.

باتوجه به جمعیت باسواد کشور و این‌که در مدارس، مسابقه کتابخوانی داریم، حتی در مهدکودک‌ها برای بچه‌ها کتاب خوانده می‌شود و این‌که دانشجویان، استادان و معلمان همه کتاب می‌خوانند، من جامعه ایران را یک جامعه کتابخوان می‌دانم.

اگر تیراژ کتاب‌های ما کاهش پیدا کرده در عوض عناوین کتاب‌هایی که منتشر می‌شود، زیاد است و حتی از برخی کتاب‌ها تعداد زیادی ترجمه وجود دارد؛ مثلاً از کتاب «شازده کوچولو» بیشتر از ۲۰۰ ترجمه در بازار کتاب موجود است. همین‌طور کتاب‌هایی مانند «قلعه حیوانات»، «۱۹۸۴»، «جنگ و صلح»، «پیر مرد و دیرا»، «موش‌ها و آدم‌ها» و خیلی از کتاب‌های دیگر بارها ترجمه شده‌اند. ضمن این‌که تیراژ همه کتاب‌ها ۲۰۰ تا ۱۰۰۰ نسخه نیست، کتاب‌هایی داریم که تیراژ بالاتر از ۱۰۰۰ جلد دارند و نیز بسیاری از کتاب‌ها به دفعات تجدید چاپ می‌شوند. کتاب‌هایی داریم که بیشتر از ۱۰۰ بار تجدید چاپ شده‌اند از جمله کتاب «چراغ‌ها را من خاموش می‌کنم» رویا پیروزاد، «روایای نیمه شب» مظفر سالاری، «روی ماه خداوند را ببوس» مصطفی مستور و... .

متوجه‌ر بدیعی که از مترجمان برجسته و جهان‌دیده کشورمان هستند، نقل کرده‌اند بالاترین آمار خواندن کتاب در بسیاری از کشورها مربوط به انجیل است اما در کشور ما معادل آن، یعنی خواندن قرآن جزو سرانه مطالعه محسوب نمی‌شود. تصاویری که از مطالعه مردم در مترو و اتوبوس کشورهای دیگر می‌بینیم، نمی‌تواند ملاک ارزیابی باشد. بسیاری از آن کتاب‌ها معمولاً زرد و سبک هستند و شاید آن مردمی که در مترو کتاب می‌خوانند، سفر طولانی دارند یا ممکن است از جمله کسانی باشند که صبح زود از خانه خارج می‌شوند و شب‌ها دیر هنگام برمی‌گردند.

قرار نیست کسی در مترو و اتوبوس کتاب بخواند، کتابخوان حرفه‌ای وقت خلوت و مناسب را به کتاب‌خواندن اختصاص می‌دهد. به‌شخصه معتقدم مترو، اتوبوس و دیگر وسایل نقلیه برای خواندن کتاب مناسب نیست. هیچ‌کس حق ندارد از مردم توقع داشته باشد به جای تماشای تلویزیون، تفریح در پارک یا در حال عبور و مرور شهری یا هر موقعیت دیگری کتاب بخواند.

آمار کتابخوان‌های مادر کنار آمار کسانی که به کنسرت می‌روند، تئاتر تماشا می‌کنند، سینما می‌روند و نیز با توجه به وضعیت اقتصادی جامعه، اصلاً کم نیست. اشتباه است اگر بگوییم مردم کتاب نمی‌خوانند.

